

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2020.gada 27.jūlijā Nr. 1-5/129
Uz 26.06.2020 142.9/9-43-13/20

Latvijas Republikas Saeima
saeima@saeima.lv

Par dzīvesbiedru savienības kā ārpuslaulības ģimeņu savienības modeļa sociālās aizsardzības nepieciešamību

Tiesībsarga birojā šā gada 1.jūlijā saņemta Latvijas Republikas Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas (turpmāk – Komisija) vēstule Nr.142.9/9-43-13/20, kurā Komisija lūdz tiesībsargu savas kompetences ietvaros sniegt viedokli par ārpuslaulības ģimenes savienības modeļa regulējuma izstrādes nepieciešamību, kā arī sniegt ietekmes uz sabiedrību izvērtējumu un savu redzējumu par šī jautājuma iespējamo regulējumu sociālās aizsardzības tiesiskajā ietvarā.

Vēršam uzmanību, ka tiesībsargs 2018.gadā atzinumā “Par dažādu ģimenes formu atzīšanu”¹ (turpmāk – Atzinums) izteica rekomendācijas valstij īstenot pozitīvo pienākumu paredzēt juridisku ietvaru dažādu ģimenes formu atzīšanai atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk – ECT) jaunākajām atziņām un Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 110.pantam; kā arī pārskatīt normatīvo regulējumu, veidojot vienotu izpratni par ģimenes jēdzienu un aizsardzību, un paredzēt grozījumus atsevišķos normatīvajos aktos (piemēram, tajos, kas nosaka mantojuma nodevu apmēru), paredzot dažādu ģimenes formu atzīšanu.

Saskaņā ar Satversmes 110.pantu valstij ir pienākums aizsargāt un atbalstīt laulību – savienību starp vīrieti un sievieti, ģimeni, vecāku un bērnu tiesības. Laulībai kā savienībai starp vīrieti un sievieti konstitucionālā līmenī tiek piešķirts īpašs statuss un aizsardzība, tādējādi nostiprinot principu, ka ir pieļaujama atšķirīga attieksme pret dažādiem personu savienības veidiem, raugoties no tā, vai personu savienība atbilst Satversmē minētajai laulības izpratnei vai neatbilst. Tiesībsargs norāda, ka neviens Latvijas Republikai saistošs starptautisks tiesību akts neuzliek valstij pienākumu paplašināt laulības institūtu uz viendzimuma partneriem. Turklāt arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk – ECT) vairākās lietās ir atzinusi, ka šādas tiesības neizriet nedz no Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 8.panta, nedz 12.panta. Tādēļ juridisks pienākums valstij var rasties tikai attiecībā uz cita veida juridisku ietvaru viendzimuma ģimeņu attiecību atzīšanai.

Jāņem vērā, ka regulējuma izstrādāšana un politiskā risinājuma rašana jautājumā par divu personu faktiskās kopdzīves atzīšanu nav vērsta uz to, lai noniecinātu laulības institūtu. Latvijas Republikas Saeima jau 2005.gada 15.decembrī pieņēma grozījumu Satversmes 110.pantā, kas stājās spēkā 2006.gada 17.janvārī, kuros noteica, ka „valsts aizsargā un atbalsta laulību —

¹ http://www.tiesibsargs.lv/uploads/content/atzinumi/atzinums_lieta_nr_2018_38_26g_1541406373.pdf

savienību starp vīrieti un sievieti (..). Tādējādi laulības institūts valsts mērogā konstitucionāli ir nostiprināts un pasargāts, ko nevar attiecināt uz tādu ģimenes formu, kur partneri veido kopdzīvi, nelaulājoties. Tomēr iespēja juridiski nostiprināt savas attiecības veido būtisku indivīda identitātes un “ģimenes dzīves” elementu. No minētā izriet valsts pozitīvs pienākums paredzēt juridisku ietvaru dažādu ģimeņu formu atzīšanai un aizsardzībai.

Latvijā patlaban nepastāv tiesisks regulējums attiecībā uz divu personu kopdzīvi, kā arī Civillikuma 35.panta otrā daļa tiešā veidā aizliedz laulību starp viena dzimuma personām. Šobrīd vienīgais risinājums ir partneriem savā starpā noslēgt vairākus attiecības regulējošus līgumus, piemēram, pilnvarojuma līgums, nākotnes pilnvarojuma līgums un mantojuma līgums. Vienlaikus jāņem vērā, ka, piemēram, mantošanas procesa izmaksas, pamatojoties uz mantojuma līgumu, neregistrētās partnerattiecībās dzīvojošām personām ir vairākas reizes augstākas nekā laulātajiem².

Satversmes 110.panta termins “laulība” un Satversmes 110.pantā ietvertais termins “ģimene” nav identiski un izraisa atšķirīgu pienākumu un tiesību apjomu. Latvijas Republikas Satversmes tiesa 2004.gada 11.oktobra spriedumā Nr.2004-02-0106, interpretējot Satversmes 110.pantā noteikto „ģimenes” jēdzienu, ņemot vērā ECT judikatūru, nonākusi pie secinājuma, ka jēdziens “ģimenes dzīve” Konvencijas 8.panta nozīmē neattiecas tikai un vienīgi uz ģimeni, kas balstīta uz laulību. Jēdziens “ģimene” šajā normā nav saistīts vienīgi ar attiecībām, kas balstītas uz laulībām, tas var ietvert arī citas *de facto* “ģimenes” saites gadījumos, kad puses dzīvo kopā ārpus laulības (sk. ECT sprieduma lietā “*Keegan v. Ireland*” 44.§). Interpretējot jēdzienu “ģimenes dzīve”, ECT norāda, ka bioloģiskā un sociālā realitāte (*biological and social reality*) ir prioritāra salīdzinājumā ar likumisko pieņēmumu (*legal presumption*) (sk. ECT sprieduma lietā “*Kroon and Others v. The Neatherlands*” 40.§).³ Viena dzimuma partneri veido “ģimenes dzīvi” Konvencijas 8.panta izpratnē – šādu atziņu ECT pasludināja 2010.gada 24.jūnija spriedumā lietā „Šalks un Kopfs pret Austriju” (*Schalk and Kopf v. Austria*).⁴ ECT ir konsekventi uzturējusi šādu secinājumu visos turpmākajos spriedumos.⁵

Papildus iepriekš minētajam tiesībsargs aicina “ņemt vērā izmaiņas ģimenes dzīves sociālajos un kultūras modeļos, [...] atzīstot par apliecinājumu ģimenes dzīvei ne tikai juridiski noslēgtu laulību, bet arī ģimenes dzīves faktisku pastāvēšanu, par ko var liecināt gan finansiāla vai psiholoģiska atkarība, kopīga dzīvošana, kopīgi bērni.” Līdz ar to terminu “ģimene” ir jāvērtē ne tikai viendzimuma attiecību kontekstā.

Tiesībsargs vērš uzmanību, ka 2012.gadā nosūtīja Ministru kabinetam, Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijai, Saeimas Juridiskajai komisijai ieteikumus par nepieciešamajiem grozījumiem tiesību aktos, kas risinātu jautājumus par termina “ģimene” izpratni dažādās jomās, piemēram, sociālo tiesību jomā, saistībā ar procesālajām normām – tiesībām neliecināt u.c. Pašlaik vairākos normatīvos aktos ir nostiprināts plašāks “ģimenes” institūts, paredzot papildu aizsardzību arī tām personām, kuras dzīvo kopā un kurām ir kopīga (nedalīta) saimniecība. Piemēram, kriminālprocesa ietvaros fiziskajai personai ir tiesības prasīt, lai krimināllietā netiek iekļauta informācija arī par personu, ar tā kuru dzīvo kopā, un ar kuru tai ir kopīga (nedalīta) saimniecība. Krimināllikumā, kā atbildību pastiprinošie apstākļi ir vērtējami arī tajos gadījumos, kad persona ir veikusi noziedzīgu nodarījumu pret personu, ar kuru noziedzīga nodarījuma izdarītājam ir kopīga (nedalīta) saimniecība. Tomēr praksē, izskatot pārbaudes lietas, vairākkārt ir apstiprinājies fakts, ka tiesību normu piemērotāji pārāk šauri interpretē tiesību normas, nonākot pie nepareiziem secinājumiem, kas rezultātā noved pie personas tiesību aizskāruma.

² Skat. Ministru kabineta 2007.gada 27.oktobra noteikumus Nr.1250 “Noteikumi par valsts nodevu par īpašuma tiesību un ķīlas tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā”

³ Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2004. gada 11.oktobra spriedums lietā Nr.2004-02-0106, 14.punkts.

⁴ ECT 2010. gada 24. jūnija spriedums lietā *Schalk and Kopf* pret Austriju.

⁵ Skat. ECT 2015. gada 21. jūlija spriedumu lietā *Oliari* un citi pret Itāliju, 103. punktu un 2016. gada 23. februāra sprieduma lietā *Pajič* pret Horvātiju 64. punktu. 6

Atbilstoši ECT praksei, Konvencijas 8.pants ne tikai aizsargā indivīdus no patvaļīgas valsts iejaukšanās viņu privātajā un ģimenes dzīvē, bet arī uzliek valstīm noteiktus pozitīvus pienākumus, lai aizsargātu 8.pantā noteiktās tiesības. ECT ir formulējusi valsts pienākumus attiecībā uz viendzimuma pāriem, kas izriet no Konvencijas 8.pantā ietvertajām tiesībām uz ģimenes dzīvi. ECT ir konsekventi konstatējusi Konvencijas 8.panta pārkāpumu gadījumos, kuros valsts tiesiskais regulējums bez jebkāda objektīva pamata nostāda viendzimuma ģimenes nelabvēlīgākā situācijā attiecībā uz atsevišķu tiesību īstenošanu, salīdzinot ar dažāda dzimuma partneriem.

Tā, ECT 2015.gada 21.jūlija spriedumā lietā “Oliari un citi pret Itāliju” secināja, ka valstij no Konvencijas 8.panta var izrietēt pozitīvs pienākums paredzēt juridisku ietvaru viendzimuma ģimeņu attiecību atzīšanai un aizsardzībai. Iespēja juridiski nostiprināt savas attiecības veido būtisku indivīda identitātes un “ģimenes dzīves” elementu. Tādēļ juridiskā ietvara formulēšana, tiesas ieskatā, ļautu ģimenēm, kuras veido viendzimuma pāri, juridiski nostiprināt un aizsargāt savas attiecības,⁶ jo, kā jau secināts iepriekš, Konvencijas 8.pants ietver “ģimenes dzīves” jēdzienā arī kopā dzīvojošus viendzimuma pārus.

Vienlaikus jāņem vērā, ka viendzimuma ģimeņu attiecību juridiska nostiprināšana automātiski nenozīmē viendzimuma ģimeņu tiesību pilnīgu pielīdzināšanu laulības institūtam un laulāto tiesībām. Atbilstoši tiesas praksei valstij ir plašāka rīcības brīvība, pirmkārt, attiecībā uz tiesiskā regulējuma formu viendzimuma ģimeņu attiecību juridiskai nostiprināšanai (piemēram, kopdzīves līgums) un, otrkārt, regulējuma saturu – piešķiramo tiesību un pienākumu apjomu.⁷ Piemēram, valsts var noteikt atšķirīgu regulējumu attiecībā uz adopcijas jautājumiem.

Augstākminētajā spriedumā lietā “Oliari un citi pret Itāliju” tiesa vērtēja arī valsts rīcības brīvības ietvarus un sabiedrības kopējo attieksmi pret viendzimuma ģimeņu juridisku atzīšanu. Saistībā ar valsts rīcības brīvību ECT atzina, ka pastāv konsensusa trūkums dalībvalstu starpā un izskatāmais jautājums ir politiski un ētiski jūtīgs. Taču var piekrist ECT secinātajam, ka ir jānodala divas situācijas.⁸ Valstij ir mazāka rīcības brīvība, kad tiek lemts par viendzimuma ģimeņu attiecību juridisku atzīšanu un pamataizsardzības nodrošināšanu, jo tas tiešā mērā attiecas uz indivīda identitātei un eksistencei būtiskiem apsvērumiem. Turpretī, viendzimuma ģimeņu attiecību formas izvēle un ar to saistītais tiesību un pienākumu apjoms var būt plašāku diskusiju un valsts izvēles brīvības priekšmets.

Sabiedriskās domas aptaujas Latvijā ilustrē, ka Latvijas sabiedrības vairākums neatbalsta viendzimuma ģimeņu attiecību juridisku nostiprināšanu.⁹ Taču cilvēktiesības, it īpaši ja tiek lemts par kādas tiesības kodolu un pamataizsardzību, nav vērtība, ko var ierobežot atkarībā no sabiedrības attieksmes. Piemēram, arī par nāvessoda atcelšanu sabiedrībā valdīja neviennozīmīgs viedoklis,¹⁰ taču Eiropas cilvēktiesību avotos un, spīdzināšanas aizlieguma gadījumā arī starptautiskajos dokumentos, šīs tiesības ir ieguvušas absolūtu raksturu, neatkarīgi no lielas daļas sabiedrības noraidošās attieksmes pret šo tiesību absolūto raksturu. Proti, likumdevējam ir jāpieņem arī tādus lēmumus, kurus vairums sabiedrības neatbalsta, bet kuru pieņemšana ir nepieciešama, lai nodrošinātu dažādu sabiedrības grupu pamattiesības un valsts starptautisko saistību izpildi.

Atbilstoši Satversmes tiesas praksei Latvijas valsts, ratificējot Konvenciju, labprātīgi uzņemas plašākas saistības, pasludinot par saistošu ne tikai šo Konvenciju, bet arī ECT praksi Konvencijas interpretācijā. Kā atzinusi Satversmes tiesa: “ECT prakse, kas saskaņā ar saistībām, ko Latvija uzņēmusies (likuma „Par 1950.gada 4.novembra Eiropas Cilvēktiesību un

⁶ ECT 2015. gada 21. jūlija spriedums lietā Oliari un citi pret Itāliju, 174. punkts.

⁷ ECT 2010. gada 24. jūnija spriedums lietā Schalk and Kopf pret Austriju, 108.-109. punkti.

⁸ ECT 2015. gada 21. jūlija spriedums lietā Oliari un citi pret Itāliju, 177. punkts.

⁹ Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra SKDS Latvijas iedzīvotāju aptauja „Attieksme pret seksuālajām minoritātēm” 2011.gada janvāris, 22. lpp.

¹⁰ TNS “Latvia” sadarbībā ar LNT. “Aptauja: 57% Latvijas ekonomiski aktīvo iedzīvotāju neatbalsta nāves soda atcelšanu Latvijā.” BNS, 2011., Pieejams: < https://www.rekurzeme.lv/vietejas-zinas/latvijas-zinas/aptauja-57-proclatvijas-ekonomiski-aktivo-iedzivotaju-neatbalsta-naves-soda-atcelšanu-latvija-27617?from_mobile& > 11

pamatbrīvību aizsardzības konvenciju un tās 1., 2., 4., 7. un 11. protokolu” 4.pants), ir obligāta attiecībā uz Konvencijas normu interpretāciju, un šī prakse izmantojama arī attiecīgo Satversmes normu tulkošanai.”¹¹ Arī Latvijas Republikas Augstākās tiesas pētījumā atzīts, ka “Latvijā ECT judikatūras saistošais raksturs ir vispārakceptēts, balstoties uz Satversmes tiesas sniegto ļoti plašo un pēc būtības pareizo secinājumu [...] Proti, Satversmes tiesa pamato ECT judikatūras saistošo raksturu (nolēmumos pret jebkuru valsti) ar [Konvencijas] ratifikācijas likuma 4.pantu [...]”¹² Ja valsts labprātīgi ir uzņēmusies plašākas starptautiskās saistības, ratificējot Konvenciju, tad tai ir jānodrošina tie pozitīvie pienākumi, kuri atbilstoši ECT praksei, izriet no Konvencijas 8.panta attiecībā uz viendzimuma ģimenēm. Līdz ar to valstij ir pozitīvs pienākums paredzēt juridisku ietvaru viendzimuma ģimeņu attiecību atzīšanai un aizsardzībai. Valstij ir tiesības lemt par šādas atzīšanas formu un tiesību apjomu, ko tas rada viena dzimuma ģimenēm.

Vēršam uzmanību, ka tiesībsarga ieskatā ir jānošķir divas neregistrētās partnerattiecībās dzīvojošo personu kategorijas: (1) personas, kurām ir iespēja noslēgt laulību, bet kuras izvēlas to nedarīt (heteroseksuāli pāri); (2) personas, kuras vēlas noslēgt laulību, taču tām nav šādas iespējas (daļa no homoseksuāliem pāriem). Jāņem vērā, ka saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, viendzimuma pāri nevar tik laulāti. Attiecīgi, nepastāvot citai kārtībai, kā kopā dzīvojoši pāri var reģistrēt savu kopdzīvi, tiem nav iespējams saņemt cita veida juridisku atzīšanu savām partnerattiecībām.¹³ Arī ECT ir secinājusi, ka viendzimuma pāri, kuri vēlas savu kopdzīvi padarīt oficiālu, bet to nevar, jo valstī nav attiecīgs normatīvais regulējums, nevar tikt salīdzināti ar heteroseksuāliem pāriem, kuri nevēlas laulāties vai citā veidā reģistrēt savas attiecības.¹⁴

Augstākās tiesas Senāts 2012.gada 1.februāra sprieduma lietā Nr.SKC-4/2012 12.2.punktā norādīja, ka “ir nepieciešama likumdevēja nepārprotama izšķiršanās par jautājumu, vai tiesiski ir atzīstamas partnerattiecības, citiem vārdiem sakot, vai divu personu faktiskai kopdzīvei ir tādas pašas tiesiskās sekas, kādas ir, noslēdzot laulību. Ņemot vērā sabiedriskajā telpā un Saeimas komisijās periodiski aktualizētās diskusijas šajā jautājumā, kas nav novedušas pie vienota viedokļa, kā arī Tieslietu ministrijas nodrošināto pētījumu „Par vīrieša un sievietes neregistrētu partnerattiecību tiesisko regulējumu Eiropā un Latvijā”, Senāts secina, ka normatīvo aktu grozīšana vai atsevišķa akta izstrādāšana minētā jautājuma sakarā tiek apsvērta, taču vēl nav veikta. Tas savukārt nozīmē, ka ne Senātam, ne arī tiesu instancēm, kas izskata civillietas pēc būtības, nav kompetences tiesību tālākveidošanas ceļā divu personu faktisko kopdzīvi pielīdzināt laulībai un kopdzīves partnerim noteikt tādas pašas tiesības kā laulātajam. Tas izriet no varas dalīšanas principa, kas nošķir likumdevēju no tiesu varas un leģitimē tiesu veikt tiesību jaunradi tikai gadījumos, kad tā nav saistāma ar iejaukšanos likumdevēja pilnvarās”. Iepriekšminētais piemērs skaidri norāda, ka tiesiskās vienlīdzības principa nodrošināšanu nav iespējams panākt interpretācijas ceļā, ir jābūt valsts rīcībai, kas izpaužas valsts pozitīvā pienākumā, proti, juridiska ietvara izstrāde divu personu, kas uzskata sevi par ģimeni, faktiskās kopdzīves atzīšanai un aizsardzībai.

Pārresoru koordinācijas centra pasūtītajā 2015.gadā veiktajā pētījumā “Pētījums par laulību neregistrēšanas problemātiku” (turpmāk – Pētījums) visbiežākā aptaujā par iemesliem, kāpēc pāris neslēdz laulību, minētā atbilde (73%) ir tāda, ka tas neko attiecībās nemainītu. Šāda nostāja liecina par aptaujāto personu atbildības un izpratnes trūkumu, vienlaikus neliecina par objektīvu un būtisku apstākļu esību, kas ierobežotu personu iespēju izmantot tām noteiktās tiesības noformēt savu savienību oficiāli un gūt visas valsts paredzētas privilēģijas.

Izvērtējot Pētījumā un Atzinumā minēto, var secināt, ka būtiskākie jautājumi, ko vajadzētu risināt, ir paternitātes noteikšana, adopcija, partnera veselības un rīcībspējas problēmas un lēmumi par partnera veselību. Piemēram, saskaņā ar Pacientu tiesību likumu, gadījumā, ja

¹¹ Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2000.gada 30. augusta spriedums lietā Nr. 2000 – 03 – 01, 5. punkts.

¹² M. Mits. LR Augstākās Tiesas pētījums Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra Latvijas Republikas Augstākās tiesas nolēmumos, 2012, 21.lpp.

¹³ Skatīt ECT 2016.gada 30.jūnija sprieduma lietā Taddeucci and McCall v.Italy 83.punkts.

¹⁴ Skatīt ECT 2016.gada 30.jūnija sprieduma lietā Taddeucci and McCall v.Italy 84.punkts.

pacients pats nav spējīgs pieņemt lēmumu par ārstniecību, tad to viņa vietā drīkst izdarīt tikai laulātais vai cits tuvs radnieks. Jāņem vērā, ka rūpes vienam par otru tiek skatītas kā būtiskas attiecību stabilitātei, tāpēc pielaišanas ierobežojumi vai informācijas nesniegšana tiek uzverta kā būtisks apdraudējums, ko var radīt neregistrēta kopdzīve.

Attiecībā uz attiecību mantiskajiem aspektiem pašlaik tiesību aktos nav nostiprinātas faktiskās kopdzīves (ārpus laulības) laikā izveidotās mantiskās saistības. Pētījumā norādīts, ka neregistrētā kopdzīvē dzīvojošiem partneriem nav pieejamas daudzas uz ģimeņu atbalstu vērstas tiesības: (1) atvieglojumi par faktiski apgādībā esošām personām (piemēram, dzīvesbiedru/i, dzīvesbiedra/es bērniem); (2) pabalsti tuvinieka, dzīvesbiedra slimības/nāves gadījumā; (3) slimības kopšanas atvaļinājumi dzīvesbiedra vai viņa/s bērna kopšanai; (4) prezumpcija, ka kopdzīves laikā iegūtā manta ir partneru kopīpašums, jo iegūts ar kopīgām pūlēm. Pētījumā ir ietverti aptauju dati, kas rāda, ka neregistrētas kopdzīves laikā partneri uzņemas savstarpējas finansiālas rūpes – tā 45% vīriešu norāda, ka ilgāk nekā mēnesi uzturējuši partneri, 37% apmaksājuši viņas veselības izdevumus, 15% ilgāk nekā mēnesi uzturējuši viņas bērnus, bet 9% apmaksājuši partneres studijas. Lielākā daļa no pētījumā iesaistītajiem pāriem tiešā veidā neattiecināja neregistrētas kopdzīves riskus uz sevi, tomēr pētījumu dati pierāda, ka daļa no riskiem kļūst aktuāli, attiecības šķirot vai vienam no partneriem nomirstot.

Abiem dzimumiem vienlīdz raksturīgi tādi finansiālie riski kā ieguldījums partnera īpašumā, kredītsaistību uzņemšanās un kredītu galvojumi. Aptuveni līdzvērtīgā īpatsvarā vīrieši un sievietes norāda, ka ir vienojušies ar partneri par mājokļa un citu mantu īpašuma tiesībām. Tomēr kopumā šī vienošanās ir salīdzinoši reta parādība – attiecībā uz mājokli šādu vienošanos min 11% vīriešu un 9% sieviešu. Un, ja šajā gadījumā visai bieži ir situācijas, kad mājokļa īpašuma tiesības ir viennozīmīgi skaidras (t.sk. daudzos gadījumos tas nepieder nevienam no partneriem), tad citādi ir ar mazākas vērtības mantām.

Jānorāda, ka nopietni riski, ko paši neregistrētās kopdzīves partneri nereti neapzinās, ir saistīti ar trešo personu prasījumiem, t.i., privāttiesiskajās attiecībās ar citām privātpersonām (piemēram, neatraidāmie mantinieki) un tiesībām publisko tiesību jomā, piemēram, attiecībā uz sociālo drošību – tiesībām uz valsts kompensāciju bojāejas gadījumā, pildot dienesta pienākumus. Pētījums rāda, ka neregistrētas kopdzīves gadījumā dzīvesbiedrs vispār nav pasargāts attiecībā pret trešajām personām – dzīvesbiedra radiniekiem (bērniem, brāļiem, māsām, vecākiem). Arī tajos gadījumos, ja tiek rakstīts testaments, mantošanas tiesības ļauj to apstrīdēt.

Ņemot vērā augstāk norādīto, tiesībsarga ieskatā Latvijā būtu nepieciešams tiesisks regulējums attiecībā uz divu personu kopdzīvi, tas varētu palīdzēt nodrošināt personu pamattiesību ievērošanu, cita starpā tādus sociāli jutīgus jautājumus, kā nepilngadīgo bērnu tiesību un interešu aizsardzība un personas veselība un dzīvība, proti, gadījumi, kad jāpieņem medicīniska rakstura lēmumi attiecībā uz vienu no partneriem. Mantiska rakstura jautājumu risināšana ir iespējama arī šobrīd ar civiltiesisko instrumentu palīdzību, taču būtu nepieciešama atsevišķu normu pilnveidošana.

Ar cieņu

tiesībsargs

J.Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu